

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

DIŞ TİCARET PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE'NİN YEŞİL DÖNÜŞÜMÜ VE YEŞİL MUTABAKAT EYLEM PLANI

28 Şubat 2028

Uluslararası ticari ve ekonomik düzen içerisinde iklim değişikliği ile mücadelenin önemi her geçen gün artmaktadır.

- İklım değişikliği uluslararası ekonomi ve ticaret politikalarının merkezinde yer edinmiştir.
- AB'nin Aralık 2019'da **2050 karbon-nötr ilk kıta olma** hedefini açıklamasının ardından **Güney Kore, Kanada, şili, Japonya, ABD ve Birleşik Krallık** da 2050 yılında, **Çin** 2060 yılında karbon-nötr olma hedefini beyan etmiştir.
- **Ülkemiz için bu hedef 2053 olarak ilan edilmiştir.**
- **Karbon fiyatlandırması dünyada 45'in üzerinde ülkenin gündemindedir.**
- Gelişmiş ülkeler yeşil mutabakat hedeflerini uluslararası normlara dönüştürmek için işbirliklerini giderek arttırmaktadırlar.

AB, 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefi ile iklim değişikliği ile mücadeleyi en öncelikli politika alanı haline getirmiş ve iklim hedeflerini yükseltmiştir.

**2050
İlk karbon-
nötr kıta
olma hedefi**

**2030 sera gazı
emisyona
azaltım
hedefinin
%40'tan %55'e
yükseltilmesi**

**Tüm politika
enstrümanlarının
gözden
geçirilmesi**

- 11 Aralık 2019 tarihinde açıklanan Yeşil Mutabakat, önümüzdeki yıllarda AB'nin tüm politikalarının iklim değişikliği ekseninde şekillendirilmesini öngörmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatının açıklanmasının (Aralık 2019) ardından AB 2050 yılında karbon nötr kıta olma hedefine ulaşmak için tüm politika alanlarının gözden geçirmektedir

Alan	Açıklama
İklim değişikliği	İklim Kanunu, Sınırdaki karbon düzenleme mekanizması oluşturulması Yeni “İklim Değişikliğine Adaptasyon Stratejisi” hazırlanması ETS Direktifi, Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji Direktifinin revizyonu
Temiz, Ekonomik ve Güvenli Enerji	Trans-Avrupa Ağları Enerji Düzenlemesinin gözden geçirilmesi Hidrojen Stratejisi, Offshore Rüzgar Stratejisi
Sanayi Stratejisi ve Döngüsel Ekonomi Eylem Planı	2030 yılı itibariyle “sıfır karbonlu çelik üretimi”ne destek teklifi Sürdürülebilir ürün insiyatifi ve atık reformu Diğer Sektör Stratejileri (Kimya, Çimento, Tekstil v.b.)
Ulaştırma	Sürdürülebilir ve Akıllı Ulaştırma Stratejisi Kombine Taşımacılık Direktifinin revize edilmesi Trans-Avrupa Ağları Ulaşım Düzenlemesinin gözden geçirilmesi Fosil yakıtlı araçların yasaklanması, ETS'nin deniz ve karayolu taşımacılığına uygulanması
Finansman/Yatırım ve Devlet Yardımları	Devlet yardımlarının (ETS, çevre, havayolu taşımacılığı) ve Enerji Vergisi Direktifinin yeşil politikalara uygun bir şekilde gözden geçirilmesi Düşük karbon teknolojisi kullanımını teşvik edecek yeni kurallar konulması
Diplomasi	AB'nin uluslararası ticaret anlaşmalarında Paris Anlaşmasına yer verilmesi

AYM ile öngörülen kapsamlı değişikliklere uyum sağlanması, en önemli ticaret ortağımız olan AB'ye ihracatımızda rekabetçiliğimizin ve küresel değer zincirlerindeki konumumuzun korunması ve geliştirilmesi açısından büyük önem arz etmektedir.

	AB-27'ye ihracatımız (Milyon \$)	Dünyaya ihracatımız (Milyon \$)	Pay (%)
2018	72.847	167.921	43
2019	76.726	180.833	42
2020	70.028	169.658	41
2021	93.082	225.291	41

- 2021 yılında ülkemizin dünyaya **225,3 milyar ABD doları** ihracatının **93 milyar ABD doları** (%41'i) AB-27 ülkelerine gerçekleştirilmiştir.

Mayıs 2020'de açıklanan AB Yeni Sanayi Stratejisi, AB sanayisinin yeşil ve dijital ikiz dönüşümünü hedeflemektedir.

- AB, **yeni bir Sanayi Stratejisi** ve **sektörel stratejiler** yoluyla **daha dögüsel ve daha dijital bir AB sanayii hedefine** ulaşmayı öngörmektedir.
- Sanayi Stratejisi ile birlikte açıklanan **Dögüsel Ekonomi Eylem Planı**, elektronik, tekstil, plastikler, bataryalar, ambalajlar, yapı malzemeleri, gıda ve mobilya gibi ürünlerin sürdürülebilirlik esasında **çevresel ayak izinin azaltılmasını** hedeflemektedir.
- AB pazarına arz edilecek ürünlerin **çevresel standartlarla ilgili daha sıkı kriterleri karşılaması** gerekecektir.

Yeni Sanayi Stratejisi ile Öngörülen Değişiklikler

Kaynak yoğun
sektörlere
yoğunlaşan
sürdürülebilir ürün
inisiyatifi

Enerji yoğun
sektörlerin
karbonsuzlaştırılması
ve modernize
edilmesi

Sanayi sektörlerini ve değer zincirlerini
sürdürülebilirlik esasında yeniden
yapılandırmak

Materyallerin geri dönüştürülmeden önce
yeniden kullanımı ve kaynak kullanımının
azaltılması

Çevreye zararlı ürünlerin AB piyasasına arz
edilmesini engellemek amacıyla minimum
gerekliliklerin belirlenmesi

Tüketicilerin sürdürülebilir ürün ve
hizmetlere yönlendirilmesi

2030 hedefi: AB
genelinde
❖ yeniden kullanılabilir
❖ geri dönüştürülebilir
ambalajlama

tüketim
alışkanlıklarını
değiştirmeyi
amaçlayan
yeni iş
modelleri

Sürdürülebilir Ürün Politika Çerçevesi (2021 Yılı Son Çeyreği)

Ürünler için sürdürülebilirlik ilkeleri belirlenmekte ve eko-tasarım ürünlerinin kapsamı genişletilmektedir

AL - YAP - KULLAN - AT

YENİDEN KULLAN - TAMİR ET - GERİ DÖNÜŞTÜR

Sürdürülebilir ürünler bir istisna değil norm haline getirilecektir

AB'nin 14 Temmuz 2021'de açıkladığı ve 2023'te uygulanacak **SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ** mekanizması, ülkemizin AB'nde rekabetçiliğini etkileyecek en önemli husustur

2021

Sınırdaki Karbon
Düzenleme
Mekanizması
Teklifi

Üretimde karbon salınımına göre (ton/€) ithalatın vergilendirilmesi öngörülmektedir

Amaç

karbon kaçağı riskini azaltmak

Karbon salınımı yüksek çelik, alüminyum, çimento, gübre ve elektrik hedeflenmektedir

Sistem mevcut ETS'nin revize edilerek ithalata uygulanmasına dayalıdır

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması İleride diğer hangi sektörlerde uygulanabilir?

BEYAZ EŞYA

PLASTİK

KİMYA

İNŞAAT MALZEMELERİ

OTOMOTİV

TEKSTİL
NACE 1310
tekstil elvarının
hazırlanması ve
bükülmesi

Karbon kaçağı
riski yüksek
kaynak-yoğun
sektörler

SKDM 2023-2025 döneminde ölçüm ve test amaçlı olarak uygulamaya geçecek, 2026'da vergi tahsiline başlanacaktır

➤ Uygulama kapsamında:

- Bir ülkenin AB'nin ETS'sine entegre olması veya AB ile emisyon ticaret sistemini bağlayan anlaşma imzalanması durumunda düzenlemeden istisna tutulabilecektir.
- ETS kapsamı serbest tahsisatlar 2035 yılına kadar aşamalı olarak kaldırılacaktır.
- Düzenleme ile sadece her bir üye ülke tarafından yetkilendirilen ekonomik operatörlerin düzenlemeye tabi sektörlerde ithalat yapabilmesi öngörülmektedir.
- Düzenleme, ithalatçıların SKDM sertifikaları satın alması yoluyla işleyecektir. SKDM sertifikaları, Komisyonca belirlenen fiyat üzerinden satışa sunulacaktır.
- Emisyon beyanlarının akredite kuruluşlar tarafından doğrulanması gerekmektedir. ETS direktifi kapsamındaki akredite doğrulayıcıların yetkilendirilmesi beklenmektedir.

AB, temiz enerji arzını sağlamak üzere enerji sistemlerinin entegrasyonu ve hidrojen stratejilerini açıklamıştır.

- AB enerji sisteminin karbondan arındırılması net sıfır karbon hedefinin yakalanmasında kilit bir rol oynamaktadır. Bu amaçla:
 - Enerji sektörünün **yenilenebilir enerji** üzerine kurulması ve kömürden aşamalı bir şekilde vazgeçilmesi (Örneğin Polonya için 2049);
 - Doğal gazın geçiş dönemi enerji kaynağı olarak kullanımına devam edilmesi;
 - **Hidrojen kullanımının yaygınlaştırılması** hedeflenmektedir.
- İnşaat sektöründe enerji verimliliğini arttırmak için «**Renovasyon/ Yenileme Dalgası**» başlatılacağı açıklanmıştır.

**Denizüstü (Offshore)
Yenilenebilir Enerji
kullanımının arttırılması**

**2030 yılı itibariyle 35
milyon binanın renove
edilerek; binaların enerji
performanslarının
arttırılması**

AB'nin 2030 Yılı Hidrojen Hedefleri

Elektrik
+
Sanayi
+
Ulaştırma

40 GW yenilenebilir mavi hidrojen
(elektroliz) enerjisi

10 milyon ton yenilenebilir hidrojen üretimi

Sanayinin yenilenebilir enerji ihtiyacının
% 50'sinin hidrojenden sağlanması

Kara yolu ağır vasıta ulaştırmasında hidrojen

Her 150 km.de bir hidrojen istasyonu

Hidrojen için ayrıcalıklı vergilendirme

Yenilenebilir
Enerji
Direktifinin
gözden
geçirilerek
hidrojen
kullanımının
teşviki

AB, Sürdürülebilir ve Akıllı Ulaşım Stratejisi ile ulaşım kaynaklı emisyonları %90 oranında azaltmayı amaçlamaktadır.

- Karayolu taşımacılığının önemli bir kısmının **demir yolu ve iç su yolu taşımacılığına** aktarılması, **kombine taşımacılığın geliştirilmesi**;
- Ulaşımın çevre üzerindeki etkileri dikkate alınarak fiyatlandırılması (ETS'nin deniz ve karayolu taşımacılığına da yansıtılması);
- **Alternatif yakıtların üretim/kullanımının arttırılmasını**;
- 2030 yılında **30 milyon elektrikli aracın AB yollarında** olmasının sağlanması, 2035 yılında ise fosil yakıtlı araçların tamamen üretiminin durdurulması;
- 2030 yılına kadar AB genelinde **1 milyon şarj (elektrik ve hidrojen) istasyonu** kurulması hedeflenmektedir.

Türkiye için tehdit ve fırsatlar

1. TEHDİTLER

Karbon fiyatının ticari engele dönüşmesi

Temiz enerji, yeşil hammadde arzı

Yeşil teknolojilere erişim

Yeşil dönüşümün finansmanı

küresel rekabetçiliği
kaybetmeden:
temiz enerji ile
yeşil ve dijital
ekonomi

2. FIRSATLAR

Sanayinin AB ile entegrasyonu ve dinamizmi

Yüksek sürdürülebilir enerji potansiyeli

Güçlü Yeşil OSB altyapısı

YEŞİL ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Türkiye'nin sanayi üretiminin yaklaşık % 40'ını sağlayan OSB'lerin "Yeşil OSB" olarak organize edilmeleri KOBİ'lerimizin yeşil dönüşümünde kritik öneme sahiptir.

- Temiz Enerji
- Döngüsellik
- Endüstriyel simbiyoz
- Sertifikasyon

AYM'nin AB'ye ihracatımız üzerindeki etkilerinin tüm Bakanlıklarımız ile birlikte ele alınabilmesi adına Bakanlığımız başkanlığında kurulan Çalışma Grubumuz 4 Şubat 2020 tarihinden bu yana çalışmaktadır

**Teknik
Toplantılar**

**İstişare
Kurulu
Üyeleri ile
Toplantı**

**Sektör
Toplantıları**

**Bakan
yardımcıları
nezdinde
toplantı**

**Avrupa Yeşil
Mutabakatı
Çalışma Grubu**

- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
- Dışişleri Bakanlığı
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- Hazine ve Maliye Bakanlığı
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Tarım ve Orman Bakanlığı
- Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

**Avrupa Yeşil Mutabakatı
Eylem Planı**

**AB Nezdinde yürütülen
çalışmalar**

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması Etki Analizi Çerçevesinde Ülke Görüşümüz Avrupa Komisyonu'na iletilmiştir

AB'nin ülkemiz ile arasındaki ikili ve uluslararası anlaşmalar kapsamındaki yükümlülükleri

- 1/95 ve 1/98 sayılı OKK ve AKÇT STA'sı hükümleri
- DTÖ Kuralları
- BMİDÇS

Metodoloji

- Adil, şeffaf ve öngörülebilir bir metodolojik yaklaşım
- Ülkelerin farklı politikalarının dikkate alınması
- Daha iyi durumdaki ihracatçıya muafiyet imkanı

Finansman

- AYM finansman imkanlarına ülkemizin erişimi
- SKDM'den elde edilen gelirlerin ilgili ülkelerdeki yeşil yatırımlar için tahsisi

Çalışma Grubu'nca yürütülen çalışmalarda ülkemizin yeşil dönüşümü için bir yol haritası oluşturulmu ve tüm kurumlarımızın ortak mutabakatı ile bir eylem planı hazırlanmıştır.

❖ **Eylem Planı** taslağı, AYM kapsamında ülkemizi etkileyecek 8 ana başlık ve bilinçlendirmeye yönelik faaliyetleri içeren bir başlık olmak üzere **9 ana başlıkta tüm Bakanlıklarımız tarafından uygun görülen 81 eylemi** içermektedir.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

AYM Çalışma Grubu faaliyetleri kapsamında AB nezdinde yürütülen çalışmalardan azami fayda sağlanması hedeflenmektedir

Halihazırda AB değer zincirlerine entegre olan firmalarımızın hedeflenen dönüşümde daha yakın işbirliği içinde olmaları

Sınırdaki Karbon Düzenleme (SKD) mekanizmasına ilişkin Ortaklık Anlaşmalarından kaynaklanan haklarımızın korunması

SKD Geri bildirim sürecinde ülke görüşümüz iletilmiştir.

SKD Kamu istişare sürecine ilişkin ülke görüşümüz iletilmiştir.

AB ve üye ülkelerle işbirliklerinin gerçekleştirilmesi

Üye ülkeler ile ülkemiz arasında tesis edilmiş olan JETCO toplantıları

AB kurumları ile diyalog

Uluslararası Kuruluşlar (DTÖ, OECD) ile koordinasyon

Küresel diplomasi

«Sınırdaki Karbon Düzenlemesi (SKD)» başlığı altında yer alan başlıca eylemler (6 Eylem)

Sınırdaki Karbon Düzenlemesi

- **SKD'ye tabi olabilecek öncelikli sektörlerde** sera gazı salımının azaltılmasını desteklemek amacıyla **ülkemiz stratejisinin belirlenmesi**
- **SKD'nin** enerji ve kaynak yoğun **sektörlere etki ve ihtiyaç analizinin** yapılması
- Ülkemize uygun bir **karbon fiyatlandırma mekanizmasına geçiş konusunda ülkemiz pozisyonunun belirlenmesi**
- Ulusal karbon fiyatlandırma mekanizmasının uygulanmasının sektörler üzerinde yaratacağı **ilave maliyetlere yönelik destek mekanizmaları oluşturulmasının değerlendirilmesi**
- **Sanayiden kaynaklı sera gazı emisyonlarının izlenmesine** yönelik sistemin ihtiyaçlara göre geliştirilmesi
- AB metodolojisine paralel **belgelendirme faaliyetlerinin** gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmesi

«Yeşil ve Döngüsel Ekonomi» başlığı altında yer alan başlıca eylemler (22 Eylem)

Yeşil ve
Döngüsel
Ekonomi

- Ülkemizin **Döngüsel Ekonomi Eylem Planının** hazırlanması
- Öncelikli sektörlerin detaylı **etki ve ihtiyaç analizi** çalışmaları yapmaya yönlendirilmesi
- **Yeşil OSB Sertifikasyon sisteminin** uygulamaya alınmasına yönelik olarak teknik ve idari çalışmaların tamamlanması
- Yeşil dönüşüm için gerekli **teknolojik altyapının güçlendirilmesi için AR-GE çalışmalarının desteklenmesi**
- **AB Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi, kimyasallar** mevzuatlarına uyum çalışmaları yürütülmesi
- İçme suyu kaynaklarında endokrin bozucu kimyasalların izlenmesi
- **Tekstil sektöründe** temiz üretim mevzuatının güncellenmesi ve **deri sektörü** için temiz üretim mevzuatının oluşturulması
- **AB Entegre Kirlilik Önleme ve Kontrol** mevzuatının uygulanmasına yönelik ulusal eylem planı ile genel ve sektörel ulusal mevzuatın hazırlanması
- **Ulusal Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim Eylem Planının** hazırlanması
- Arıtılmış atık suların kullanımının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının sağlanması ve **“Su Yeniden Kullanım Ulusal Master Planı”** hazırlanması

«Yeşil ve Döngüsel Ekonomi» başlığı altında yer alan başlıca eylemler

Yeşil ve Döngüsel Ekonomi

- **Havza bazında sektörel olarak ve sektörel su tahsis planlarında su kullanan sektörlerle ilişkin su ayak izi hesaplanması**
- Su kaynaklarının yönetiminde uzaktan algılama, sensörler ve bilişim uygulamalarının su kaynakları yönetiminde kullanımı, faydaları, gelişmeye açık yönleri üzerinde araştırmalar yapılması
- **Türkiye Çevre Etiketleri** Sisteminin yaygınlaştırılması
- **Çevre etiketi ve atık yönetimi** konularında başta KOBİ'ler olmak üzere firmaların bilgilendirilmesi
- 26 Düzey 2 Bölgesinde kurulu **Kalkınma Ajansları** tarafından bölgelerde yeşil ve döngüsel ekonomiye geçişi sağlamak amacıyla **kaynak verimliliği** çalışmaları yürütülmesi
- Sanayinin yeşil ve döngüsel ekonomiye geçişine ve emisyon azaltımına katkıda bulunacak **IPA finansmanlı projelerin desteklenmesi**
- Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi, AB yasal çerçevesi ve bu kapsamda sektörel stratejilerin açıklanmasının akabinde **sektörel bazda bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi**

«Finansman» başlığı altında yer alan başlıca eylemler (11 Eylem)

Finansman

- Türkiye'nin yeşil dönüşüme yönelik **uluslararası finansmana erişiminin geliştirilmesine** yönelik girişimlerde bulunulması
- **AB finansman imkanlarına erişim** amacıyla AB ve üye ülkeler nezdinde girişimde bulunulması
- **Ulusal Teşvik Sisteminin** yeşil dönüşümü destekleyecek şekilde gözden geçirilmesi
- **Ulusal Enerji Verimliliği Finansman Mekanizmasının geliştirilmesinin değerlendirilmesi**
- Ülkemizde **yeşil finansmanın gelişimini sağlayacak ekosistemin geliştirilmesi**
- Bu kapsamda, AB'nin ve uluslararası kuruluşların taksonomi mevzuatı dikkate alınarak **yatırımların sürdürülebilirliğini belirlemeyi hedefleyen bir mevzuat** hazırlığı yürütülmesi
- Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından uluslararası sermaye piyasalarında gerçekleştirilmesi muhtemel bir **yeşil veya sürdürülebilir tahvil ihracı kapsamında Sürdürülebilir Tahvil Çerçeve Dokümanı** hazırlıklarının tamamlanması
- **Yeşil Tahvil Rehberi ve Yeşil Sukuk Rehberi** hazırlanması ve **Yeşil Sukuk alanında çalışmalar** yürütülmesi
- **Sürdürülebilir bankacılığın geliştirilebilmesine yönelik bir yol haritası** belirlenmesi
- **Mevcut finansman imkanlarından daha etkin faydalanılmasına** yönelik bilgilendirme, tanıtım, teşvik faaliyetleri yürütülmesi
- Çevre ve iklim değişikliği ile bağlantılı olarak **uluslararası/AB ve ulusal tüm destek/finansman imkânlarına ilişkin bilgilerin derlenmesi**

«Temiz, Ekonomik ve Güvenli Enerji başlığı altında yer alan başlıca eylemler (5 Eylem)

- **Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği** çalışmalarına dair **fark analizi** yapılarak, gelişim alanlarının değerlendirilmesi
- **Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti Belgesi** (YEK-G Belgesi) çalışmasının tamamlanması
- Yenilenebilir Enerji ve Enerji verimliliği konusunda **bilinçlendirme** çalışmaları yapılması
- 2027 yılı sonuna kadar **her yıl 1000 MW RES ve GES** sağlayacak çalışmaların yürütülmesi
- **Enerji verimli ve düşük karbonlu ısıtma ve soğutma sistemlerinin yaygınlaştırılması** için ulusal strateji belgelerinin, kılavuzların ve yol haritasının hazırlanması

**Temiz,
Ekonomik
Güvenli
Enerji
Arzı**

«Sürdürülebilir Tarım» başlığı altında yer alan başlıca eylemler (11 Eylem)

Sürdürülebilir Tarım

- **Organik tarım** üretiminin geliştirilmesi ve AB mevzuatına uyum çalışmalarının tamamlanması
- **Pestisit ve anti-mikrobiyallerin azaltılmasına** yönelik çalışmalar yürütülmesi ve bu amaçla **biyolojik ve biyoteknik mücadele yöntemlerinin kullanımının yaygınlaştırılması**
- AB'nin **kimyasal gübre kullanımının azaltılmasına** yönelik hedef ve politika değişiklikleri doğrultusunda çalışmaların yürütülmesi
- 8.5 milyon hektar alanda **toplulaştırma** tescil faaliyetlerinin bitirilmesi
- **Mevcut jeotermal kaynakların Tarıma Dayalı (jeotermal sera) İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinde kullanılması**
- **Yenilenebilir Enerji Kullanan Seraların ve Yenilenebilir Enerji Üretim Tesislerinin Desteklenmesi**
- Tarımsal üretimde **atık ve artık yönetiminin** AR-GE projeleri ile geliştirilmesi
- **Gıda artık ve atıklarının geri dönüşümünün** sağlanmasına yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yapılması
- AB Tarladan Sofraya ve Biyoçeşitlilik Stratejilerine dair bilgilendirme faaliyetleri düzenlenmesi

«Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım» başlığı altında yer alan başlıca eylemler (10 Eylem)

Sürdürülebilir Akıllı Ulaşım

- “**Kombine Taşımacılık**” ve “**Lojistik Merkezler**” Yönetmeliklerinin yürürlüğe konması
- **Yeşil Liman Sertifika Programına** ilişkin ulusal mevzuatın hazırlanması
- **Akdeniz'in SECA (Kükürt Emisyon Kontrol Alanı)** ilan edilmesine yönelik hazırlık çalışmaları yapılması
- Denizcilik Sektöründen Kaynaklanan **Zararlı Emisyonların Azaltılması** ve Yeşil Denizciliğin Desteklenmesi
- AB ile Türkiye arasındaki **demiryolu altyapısının iyileştirilmesine** ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması
- **Elektrikli araç şarj altyapısının geliştirilmesine** yönelik planlama faaliyetlerinin yürütülmesi
- Ulusal Akıllı Ulaşım Sistemleri Strateji Belgesi ve 2020-2023 Eylem Planı'nda yer alan çevreci eylemlerin uygulanmasının takip edilmesi
- **Bisikletli Ulaşım Master Planlarının** hazırlanması
- Kentsel ulaşım projelerinde **IPA fonlarının kullanımı**

«İklim Değişikliği ile Mücadele» başlığı altında yer alan başlıca eylemler (11 Eylem)

İklim
Değişikliği
ile
Mücadele

- **İklim Değişikliğiyle Mücadele Raporunun** hazırlanması
- **2023-2030 İklim Değişikliği Eylem Planı** ve **2050 İklim Değişikliği Stratejisinin** hazırlanması
- **Paris Anlaşması'na yönelik ülkemiz pozisyonunun** çok boyutlu bir şekilde değerlendirilmesi
- İklim değişikliğinin **biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler üzerindeki etkilerinin araştırılması** ve **uyum ile azaltım tedbirleri almaya yönelik AR-GE projelerinin yürütülmesi**
- Sürdürülebilir arazi yönetimi çalışmalarında **karbon depolama işlevlerini dikkate alan uygulamaların gerçekleştirilmesi**
- Çölleşme/arazi tahribatıyla mücadele uygulamalarında doğa temelli çözümlere yönelik AR-GE çalışmalarının yaygınlaştırılarak sürdürülmesi ve **doğa temelli yaklaşımı esas alan çalışmaların artırılması**
- **Sürdürülebilir tarım teknikleri** ile ilgili uygulamaların yaygınlaştırılması ve bu konuda AR-GE projeleri yürütülerek farkındalık artırılması

«Diplomasi» ve «Bilgilendirme ve Bilinçlendirme Faaliyetleri» başlıkları altında yer alan başlıca eylemler (4 Eylem)

- **AB ve AB üye ülkeleri ile işbirliği** imkânlarının araştırılması
- AB sınırda karbon düzenlemeleri ve diğer mevzuat uyumu çalışmalarında **Gümrük Birliği, DTÖ ve diğer uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan haklarımızın korunmasına** yönelik girişimlerin sürdürülmesi

Diplomasi

**Bilgilendirme
ve
Bilinçlendirme**

- AYM'ye uyumu teşvik etmek üzere tüm ilgili paydaşların katılımıyla Çalıştay, seminer gibi **bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri** gerçekleştirilmesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Teşekkürler

Mehmet Ergünel

Uluslararası Anlaşmalar ve AB Genel Müdürlüğü

ergunalm@ticaret.gov.tr